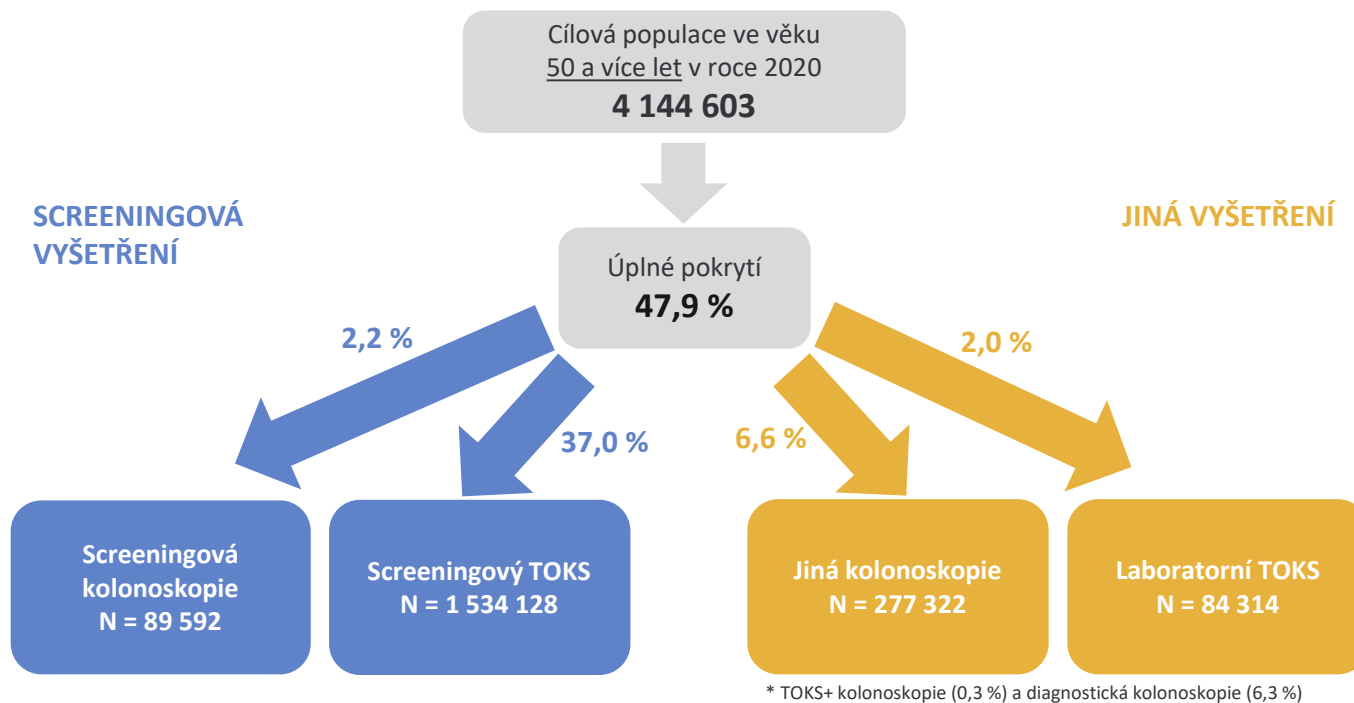

Pilotní projekt poštovní rozesílky samoodběrových testů na okultní krváčení do stolice

Ondřej Májek, Renata Chloupková,
Ondřej Ngo, Lucie Mandelová, Karel Hejduk

Úplné pokrytí cílové populace vyšetřeními v tříletém intervalu v roce 2020

Úplné pokrytí screeningovými a jinými vyšetřeními cílové populace mužů a žen ve věku 50 a více let dosahovalo v roce 2020 v tříletém intervalu **47,9 %** (1 985 356 vyšetřených osob) – z toho **39,2 % screeningová** a **8,6 % jiná vyšetření**. Přibližně **2,2 milionům osob (52,1 %)** nebylo v tomto období provedeno žádné z výše uvedených vyšetření.

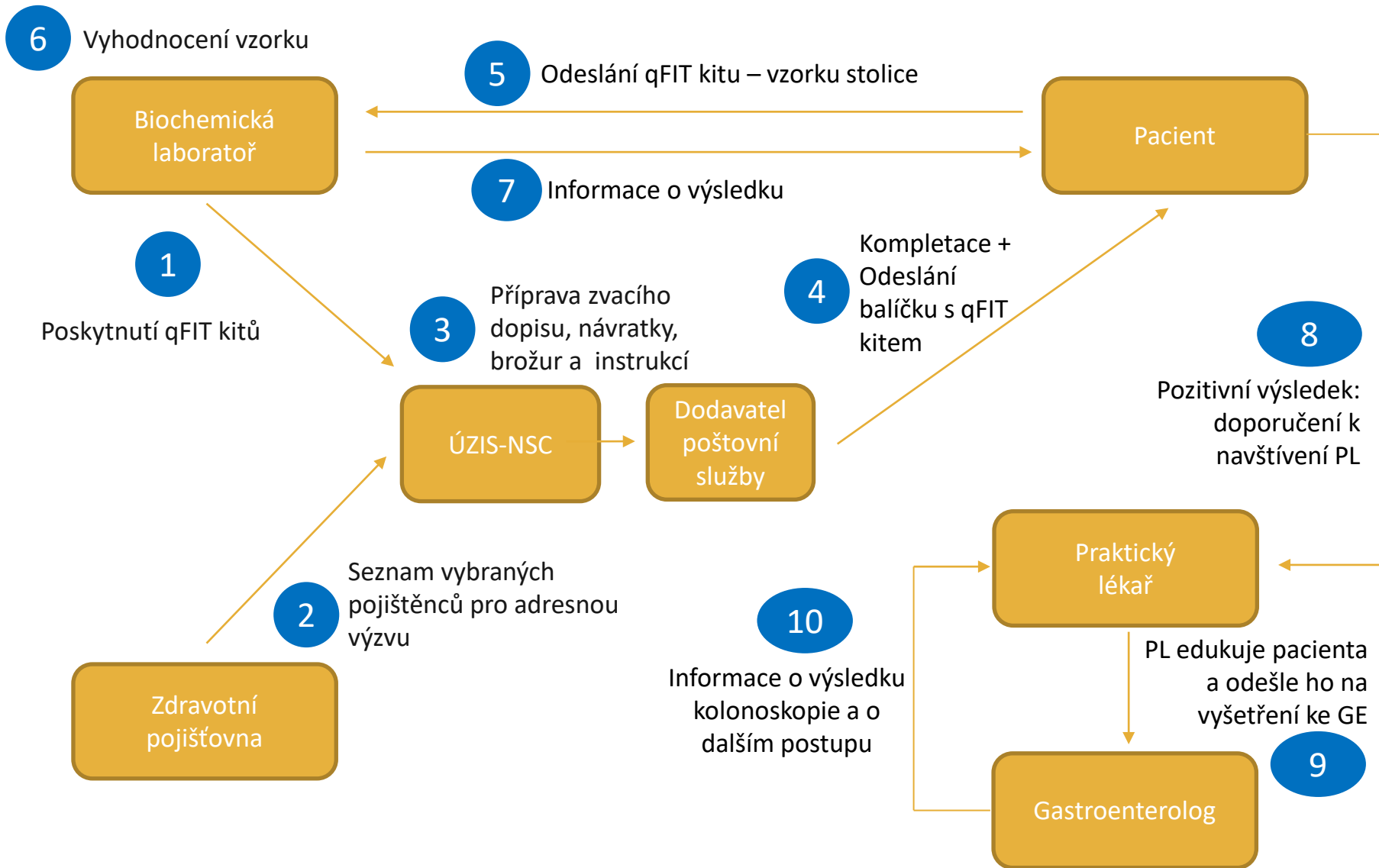
Konkrétní cíle projektu

- Stanovení míry účasti po oslovení adresnou výzvou s FIT kitem
- Ověření praktického nastavení a logistiky procesu screeningu prostřednictvím validovaného kvantitativního FIT, včetně zjištění, jaké positivity testů lze v české populaci dosáhnout při různých nastaveních prahové hodnoty (cut-off)

Nasbíraná data umožní vyhodnocení realizovatelnosti navržených změn, výsledků screeningového procesu při tomto nastavení a v neposlední řadě i nákladové efektivity těchto postupů ve vztahu k přínosům u cílové populace.

Schéma procesu screeningu u pojištěnců při zaslání zásilky

Zaslání qFIT kitu pacientovi poštou, zaslání vzorku pacientem do laboratoře a jeho vyhodnocení v laboratoři

- **Všeobecná zdravotní pojišťovna** s využitím specifikovaných výběrových kritérií vybrala pojištěnce pro obeslání adresnou výzvou
- Obesláno bylo téměř **10 tisíc pojištěnců**, kteří recentně nepodstoupili danou péči
- Obecná kritéria vycházela ze stávajícího IT manuálu pro projekt adresného zvaní:
 - muži a ženy ve věku 50-70 let
 - bez vykázané recentní diagnostiky či léčby kolorektální neoplazie
 - pozvánka má charakter „upomínky“, cílí na rezistentnější populaci (nejčastěji již sedmá pozvánka)
- Rozesílka proběhla **ve 3 dávkách** (leden, únor, květen)
- **Dodavatelé poštovních služeb, tedy České poště, s.p.**, byly předány kontaktní údaje pojištěnců, na které byly zásilky distribuovány, ÚZIS ČR (NSC) dodal všechny dokumenty a qFIT kity
- NSC zřídilo zvláštní infolinku pro obeslané pojištěnce
- Mediální komunikace u první a třetí rozesílky

Obsah zásilky

- 1x qFIT odběrová nádobka
- 1x obalový plastový sáček
- 1x průvodní dopis (rozdělený na muže a ženy)
- 1x Informovaný souhlas
- 1x Souhlas se zpracováním osobních údajů
- 1x Návod k odběru vzorku stolice
- 1x Leták projektu
- 1x návratová obálka

Vážený pane,

dovolujeme si Vám nabídnout účast v pilotním projektu hrazeném z fondů Evropské unie, díky kterému můžete v pohodlí Vašeho domova **zjistit, zda nemáte zvýšené riziko vzniku rakoviny tlustého střeva a konečníku**, a to zcela zdarma prostřednictvím jednoduchého samoodběrového testu.

Rakovina tlustého střeva a konečníku je závažné onemocnění, které je na začátku zcela bez příznaků. Proto je často objeveno příliš pozdě, zejména u lidí, kteří nechodí pravidelně na preventivní prohlídky. Díky včasnému nálezu je přitom možné zabránit vzniku pokročilé rakoviny a vyhnout se tak další náročné léčbě.

Právě v rukou držíte balíček, jehož součástí je:

- Informační leták
- Informovaný souhlas s účastí v projektu
- Souhlas se zpracováním osobních údajů
- **Test na skryté (okultní) krvácení do stolice** se sáčkem a návratovou obálkou
- Podrobný návod na provedení odběru

Stačí jen 3 snadné kroky

1. Odeběrete vzorek stolice podle návodu.
2. Vyplíte a podepíšete **Informovaný souhlas s účastí v projektu a Souhlas se zpracováním osobních údajů.**
3. Vložíte tři výše uvedené součásti do **příložené předtištěné návratové obálky a vhodíte do poštovní schránky.**

Je to jednoduché a nic neplatíte.

Prosíme Vás, abyste **odebraný vzorek společně s dokumenty odeslal do 2 týdnů** od obdržení tohoto balíčku. **Upozorňujeme, že vyšetření budeme moci provést pouze v případě, že podepíšete oba příložené dokumenty, tedy jak Informovaný souhlas, tak Souhlas se zpracováním osobních údajů.**

Vzorek se všemi materiály odesíláte do specializované laboratoře Ústavu lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN v Praze, ze které přibližně do jednoho měsíce obdržíte výsledek vyšetření spolu se souvisejícími informacemi a doporučením dalšího postupu.

Pro případ, že se tohoto pilotního projektu neúčastníte, Vám chceme připomenout, že **nárok na prevenci rakoviny tlustého střeva a konečníku** prostřednictvím vyšetření krvácení do stolice máte u svého praktického lékaře.

S pozdravem a přáním pevného zdraví

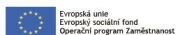
Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch, MHA
Ministr zdravotnictví ČR

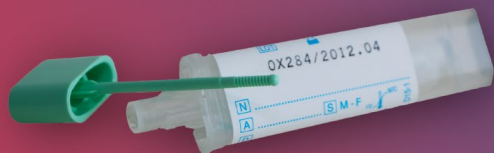
Ing. Zdeněk Kabátek
Reditel VZP ČR

Pro další informace můžete využít následující kontakty:
Informační telefonní linka ÚZIS ČR: 770 171 531 (pondělí až pátek 9:00–16:00)
e-mail: fit_nsc@uzis.cz
www.screeningvz.cz/fit

Pacienti – příjemci qFIT kitu pomocí přiložených pomůcek a návodu odebrali v domácím prostředí vzorek stolice a qFIT kit se vzorkem odeslali v přiložené návratové obálce poštou do laboratoře

Návod na odběr stolice pomocí qFIT kitu

Před zahájením samotného odběru je nezbytně nutné dodržet následující pokyny:

Pokud je odběrová sada poškozená či otevřená nepoužívejte ji a kontaktujte telefonickou linku uvedenou na zadní straně tohoto návodu.

Vzorek stolice musí být odebrán s co největším důrazem na čistotu - umyté ruce, čistá toaleta.

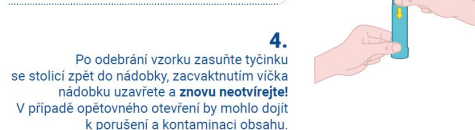
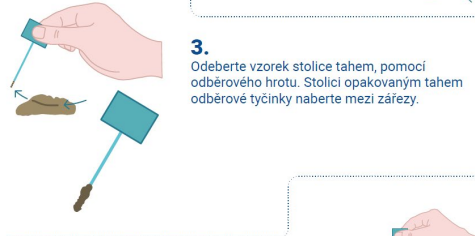
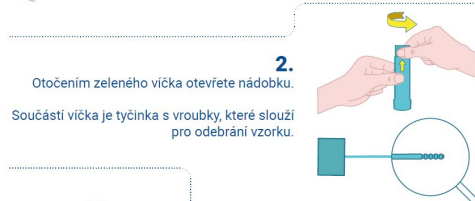
Z odběrové nádoby neslepujte čárový kód, ani na ni nic nepište.

Vzorek stolice nesmí být znečištěn močí, menstruační krví a vodou z toalety.

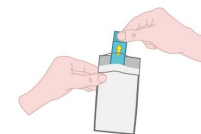
Odběrová nádobka musí být po otevření a do následného uzavření udržována ve svislé poloze, aby nedošlo k rozliti tekutiny, která je v ní obsažena. Zabraňte jejímu požití a při potřísnění důkladně omyjte postiženou oblast vodou a mýdlem. Uchovávejte mimo dosah dětí.

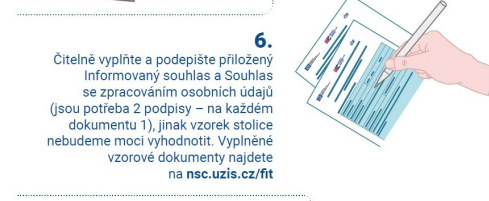
- 1.** Příprava toalety - nejprve se vymočte, abyste neznehodnotili vzorek stolice močí. Pomocí toaletního papíru, vyplňte misu, tak aby se vzorek stolice nedostal do styku s vodou z toalety.

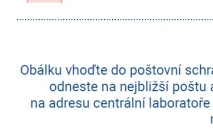
- 4.** Po odebrání vzorku zasuňte tyčinku se stolicí zpět do nádoby, zacvaknutím víčka nádobku uzavřete a znovu neotvírejte! V případě opětovného otevření by mohlo dojít k porušení a kontaminaci obsahu.

- 5.** Nádobku vložte do přiloženého plastového sáčku a pečlivě jej zacvaknutím uzavřete.

- 7.** Nádobku v plastovém sáčku společně s dokumenty vložte do přiložené návratové obálky a zalepte.

- 8.** Obálku vhodte do poštovní schránky nebo odneste na nejbližší poštu a odešlete na adresu centrální laboratoře uvedenou na obálce.

Vzorok odešlete do laboratoře v co nejkratším čase. Odešlete pouze v pracovní dny v ranních hodinách. Do doby, než vzorek odešlete, uchovávejte jej v chladničce!

Přesné dodržení pokynů je podmínkou nezkráceného výsledku vyšetření.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

- Vysoutěženou laboratoří pro tento pilotní projekt byla **Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky, Všeobecné fakulní nemocnice a 1. LF UK**, která vzorek vyhodnotí a informuje o výsledku pacienta

- Pacientovi přišel jak **laboratorní výsledek**, tak **výsledkový dopis** s přesnou informací, jak dále postupovat, tedy v případě pozitivního výsledku navštívit svého praktického lékaře, který ho **doporučí ke kolonoskopickému vyšetření v centru pro screeningovou kolonoskopii**

Publicita – leták pro pacienty

Národní strategie Zdraví 2020

Programy časného záchytu vážných onemocnění patří mezi národní priority veřejného zdraví v České republice, deklarované v rámci Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí – Zdraví 2020.

V rámci projektu Optimalizace programu screeningu kolorektálního karcinomu jsou vzorky biologického materiálu zpracovávány Všeobecnou fakultní nemocnicí a 1. LF UK, Ústavem lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky, Karlovo náměstí 32, 120 Praha 2.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Národní screeningové centrum připravuje a realizuje pilotní projekty zaměřené na časný záchyt následujících onemocnění:

- karcinom tlustého střeva a konečníku
- karcinom děložního hrdla
- karcinom prostaty
- karcinom prsu
- postižení oční sítnice cukrovkou
- osteoporóza
- chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN)
- spontánní předčasný porod
- vrozené srdeční vady u novorozenců
- porucha funkce štítné žlázy v těhotenství
- dědičná forma vysoké hladiny cholesterolu

Národní screeningové centrum
Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
Kounicova 688/26
P. O. Box č. 19
611 00 Brno

Informační linka / helpdesk:
+420 770 171 531

Email:
fit.nsc@uzis.cz

Web:
nsc.uzis.cz
facebook.com/narodniscreeningovecentrum

KRK/001/112018

Ústav zdravotnických informací
a statistiky České republiky

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NÁRODNÍ SCREENINGOVÉ CENTRUM

OPTIMALIZACE PROGRAMU SCREENINGU KOLOREKTÁLNÍHO KARCINOMU

poštovní zásilka

screeningy.cz/fit

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Publicita – leták pro pacienty

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NSC

OPTIMALIZACE PROGRAMU
SCREENINGU KOLOREKTÁLNÍHO
KARCINOMU

Česká republika patří mezi státy s nejvyšším výskytem kolorektálního karcinomu na světě a následnou úmrtností na toto onemocnění. Ročně je v ČR diagnostikováno přibližně 7 500 nových onemocnění a téměř 3 500 pacientů na tuto nemoc umírá.

V ČR je od roku 2000 zaveden Národní program screeningu KRK pro osoby starší 50 let, které mají průměrně vysoké riziko vzniku tohoto zhoubného onemocnění. Více informací o tomto programu najdete na webových stránkách <http://www.kolorektum.cz/>

Předmětem pilotního projektu je zvýšit počet vyšetřených mužů a žen ve věku 50 - 70 let prostřednictvím testu na okultní krvácení případně kolonoskopickým vyšetřením. Cílem je odhalit kolorektální karcinom nebo snížit jeho výskyt časným záchytem přednádorových stavů.

Časná stádia tohoto onemocnění jsou dobře léčitelná.

Jak probíhá vyšetření?

Screening kolorektálního karcinomu je založen na pravidelných testech okultního (skrytého) krvácení do stolice nebo na screeningové kolonoskopii.

Test na okultní krvácení

Obrželi jste poštovní zásilku s odběrovou nádobkou (qFIT kit), po odběru vzorku stolice zašlete, prosím, vzorek do laboratoře, která ho vyhodnotí a o výsledku vás informuje.

V případě nálezu krve ve stolici je pacient odeslán na kolonoskopii za účelem zjištění příčiny tohoto krvácení.

Screeningová kolonoskopie

Máte možnost využít screeningového kolonoskopického vyšetření bez předchozího testu na okultní krvácení objednaním se do nejbližšího Centra pro screeningovou kolonoskopii. Seznam akreditovaných center naleznete na našich stránkách www.screeningy.cz/fit. O této možnosti se prosím informujte přímo v Centru pro screeningovou kolonoskopii nebo se poraďte se svým praktickým lékařem.

Výhodou screeningové kolonoskopie je, že toto vyšetření poskytuje mnohem spolehlivější výsledek a navíc mohou být během kolonoskopie odstraněny nežádoucí výrůstky ve střevě.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Publicita – webové stránky

screeningy.cz/fit

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

OPTIMALIZACE PROGRAMU
SCREENINGU KOLOREKTÁLNÍHO
KARCINOMU

Rakovina tlustého střeva
a konečníku

Současný screening v ČR

Dokumenty ke stažení

Kontakt

Pilotní projekt

Obdrželi jste poštovní zásilku se samoodběrovou sadou na vyšetření rakoviny tlustého střeva a konečníku?

- Jedná se o pilotní projekt nazvaný Optimalizace programu screeningu kolorektálního karcinomu, který se zaměřuje na zlepšení probíhajícího screeningového

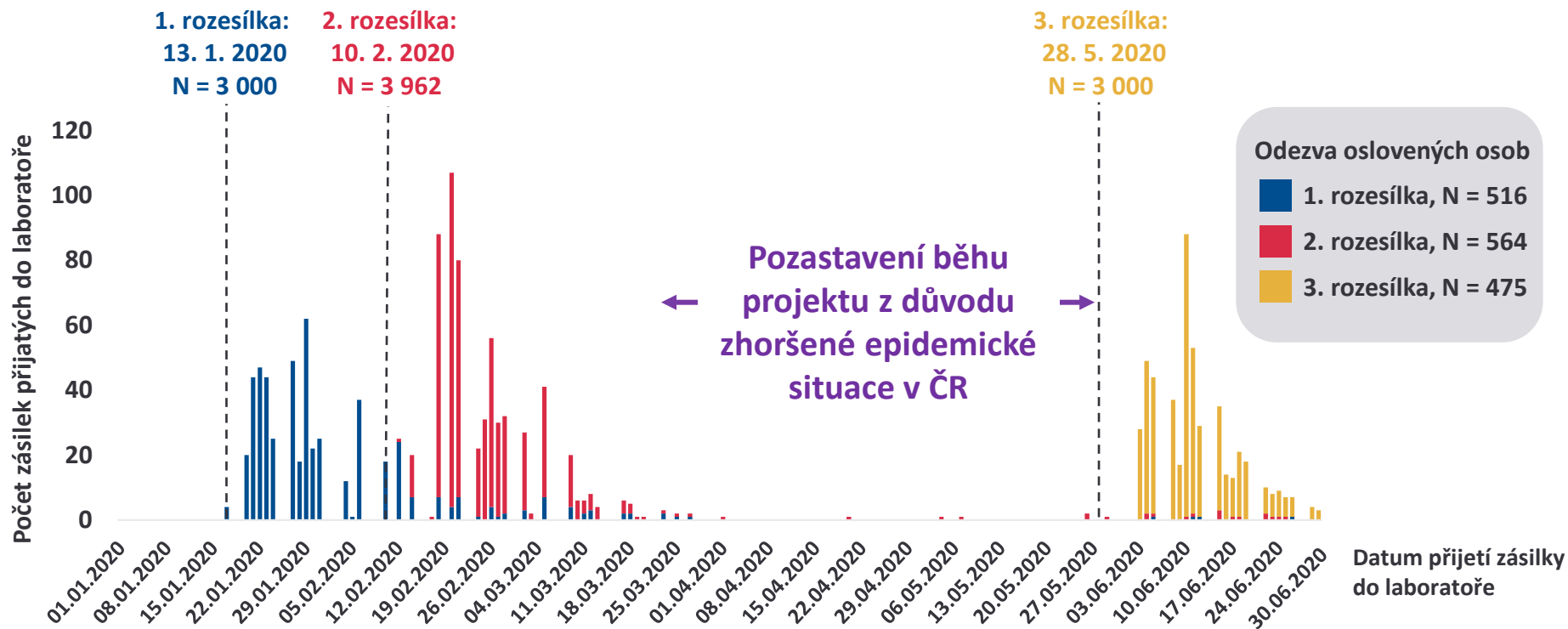
Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Průběh projektu – odezva na zásilku qFIT

N = 1 555 zásilek, které byly vyhodnoceny ve VFN

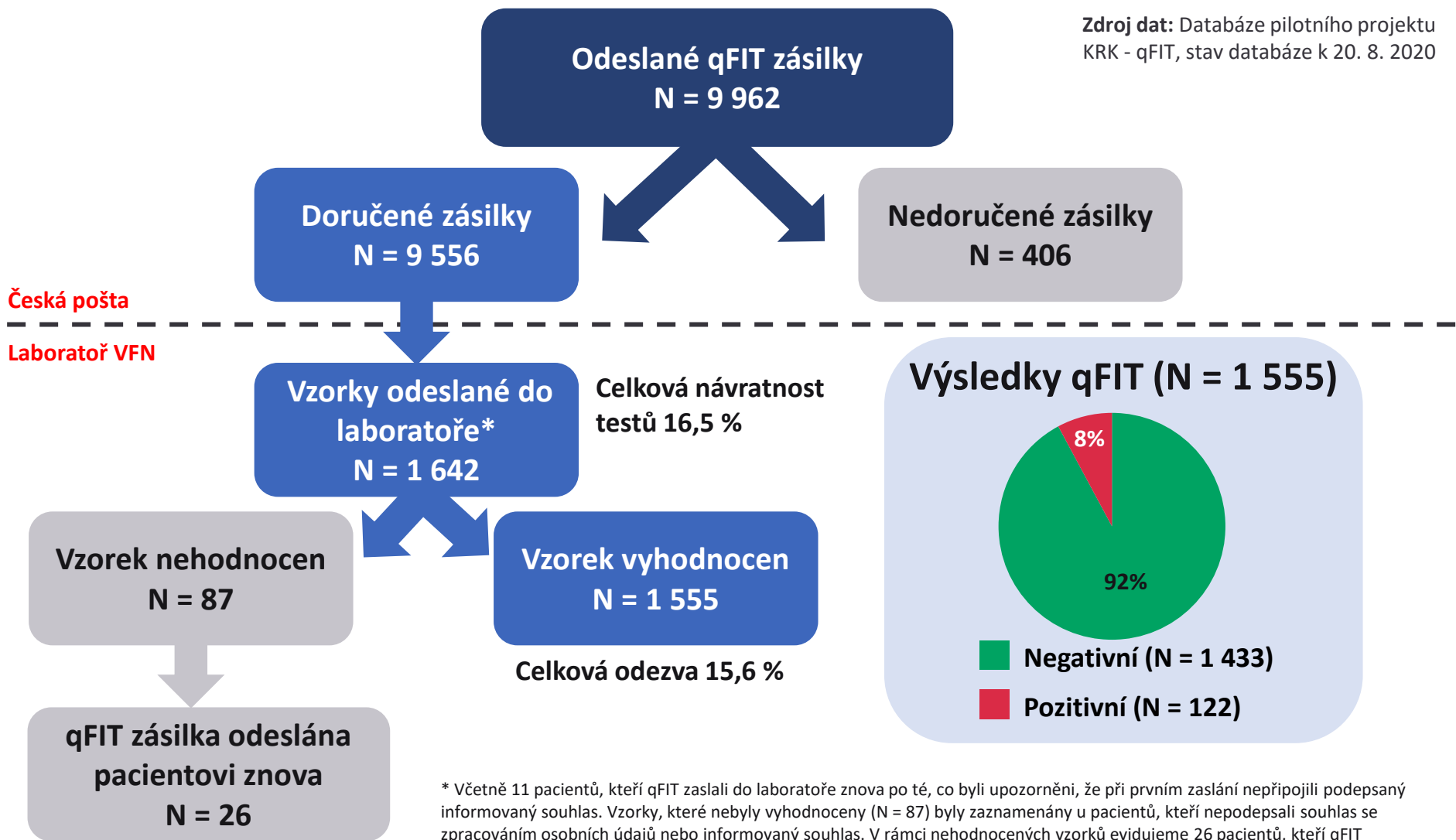

Z celkového počtu 9 962 odeslaných zásilek jich bylo do laboratoře VFN odesláno 1 653, vyhodnoceno 1 555. Nejvyšší odezva byla na 1. rozesílku (516/3 000; 17,2 %), odezva na třetí rozesílku byla 15,8 % (475/3 000), nejnižší odezva byla na 2. rozesílku – 14,2 % (564/3 962). Průměrná odezva na zásilku byla 18 dní, medián 14 dní (minimum 2 dny, maximum 165 dní).

Celkem nebylo doručeno 406 zásilek – nejčastějším důvodem bylo „adresát neznámý“ – N = 297, problémy s poštovní schránkou (N = 60), adresát odstěhován (N = 39).

Vstup pacientů do projektu – rameno B

Zdroj dat: Databáze pilotního projektu
KRK - qFIT, stav databáze k 20. 8. 2020

* Včetně 11 pacientů, kteří qFIT zaslali do laboratoře znova po té, co byli upozorněni, že při prvním zaslání nepřipojili podepsaný informovaný souhlas. Vzorky, které nebyly vyhodnoceny (N = 87) byly zaznamenány u pacientů, kteří nepodepsali souhlas se zpracováním osobních údajů nebo informovaný souhlas. V rámci nehodnocených vzorků evidujeme 26 pacientů, kteří qFIT opakovaně do laboratoře již nezaslali. U žádného pacienta nebyl vzorek z objektivních důvodů nehodnotitelný.

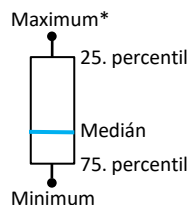
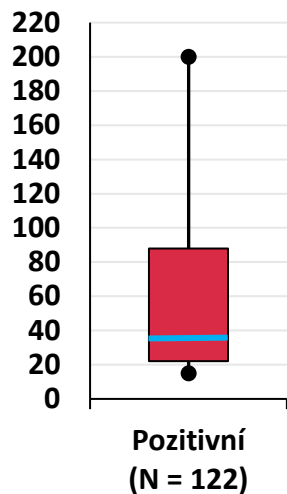
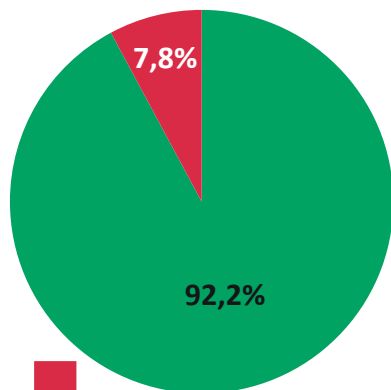
Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Výsledek qFIT testu

N = 1 555 vzorků vyhodnocených v laboratoři VFN

Výsledek qFIT testu	Počet vzorků	Hodnota hemoglobinu ($\mu\text{gHb/g}$ stolice)			
		Průměr*	Medián	Minimum	Maximum
Negativní	1 433	2	0	0	15**
Pozitivní	122	–	35	15**	> 200
Celkem	1 555	–	0	0	> 200

* Konkrétní hodnota hemoglobinu byla zaznamenávána pouze v rozmezí 0–200 $\mu\text{gHb/g}$ stolice.

** Hraníční hodnota pro hodnocení výsledku byla stanovena na 15 $\mu\text{gHb/g}$ stolice, hodnoty byly v rámci datové věty ukládány ve formě celých (zaokrouhlených) čísel.

Z celkového počtu 1 555 vzorků, které byly vyhodnoceny v laboratoři VFN, bylo většina vzorků (92,2 %; N = 1 433) vyhodnocena jako negativní výsledek (cut-off hodnota byla stanovena na 15 $\mu\text{gHb/g}$ stolice). Celkem 122 vzorků (7,8 %) bylo pozitivních. U pozitivních vzorků se detekovaná hladina hemoglobinu ve stolici pohybovala většinou v rozmezí 15 až 200 $\mu\text{gHb/g}$ stolice, u 13 vzorků hodnota přesáhla hodnotu 200 $\mu\text{gHb/g}$ stolice.

Všem pacientům byl dopisem rozesílaným VFN sdělen výsledek testu, pacienti s pozitivním výsledkem byli vyzváni, aby neprodleně kontaktovali svého praktického lékaře.

Shrnutí předběžných výsledků projektu

- V rámci projektu bylo rozesláno celkem odesláno téměř 10 tisíc zásilek s qFIT testem
- celková odezva 16 % (N = 1 555 vyhodnocených vzorků)
 - celková pozitivita hodnotitelných testů 7,8 % (N = 122 pozitivních vzorků)
 - míra odezvy u mužů i u žen byla obdobná
 - odezva také závisí na pořadí pozvánky (čím vyšší pořadí, tím nižší odezva) a variantě dopisu (lépe reagují ženy pozvané na jeden program oproti ženám pozvaným na všechny tři programy)
 - pro 40% oslovených se jednalo již o sedmou pozvánku – rezistentní populace
- Rozesílání probíhalo ve 3 rozesílkách
 - nejvyšší odezva byla zaznamenána u první rozesílkky
 - odezva na druhou (ovlivněno epidemiologickou situací v ČR) a třetí rozesílkku je nižší
- Ze statistického srovnání oproti historické kontrolní skupině plyne, že oproti běžné rozesílce, která v dané populaci vedla k odezvě méně než 10 % během půl roku, dosahuje zásilka s qFIT testem navýšení o přibližně 6–8 procentních bodů
- Potenciálním problémem je ochota pacientů s pozitivním výsledkem podstoupit další vyšetření (v projektu činila 50-60 %, patrně ovlivněna rovněž epidemickou situací)

Předběžné závěry

- odesílání samoodběrových souprav může představovat účinný nástroj pro zvýšení účasti dlouhodobě se neúčastnících jedinců
- je nezbytné dokončit analytické vyhodnocení včetně analýzy nákladové efektivity
- centralizované rozeslání a vyhodnocení je proveditelné
 - může být organizačně náročné
 - velká administrativní náročnost pilotního projektu pro pacienty
 - nezbytné posílení navigace pacientů s pozitivními výsledky, součinnost s praktickými lékaři apod.

Poděkování

- Projekt je financován z Operačního programu zaměstnanost (projekt Národní koordinační centrum programů časného záchytu onemocnění I)
- Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR
- Ministerstvo zdravotnictví ČR
- Všeobecná fakultní nemocnice (Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky)
- Česká pošta

- R. Chloupková, O. Ngo, K. Hejduk, L. Mandelová a kolektiv Národního screeningového centra a celého ÚZIS ČR
- Pracovní skupina projektu
K. Hejduk, P. Kocna, O. Májek, B. Seifert, Š. Suchánek, M. Zavoral

